

نام: سمانه

نام خانوادگی: قاسمی

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

رشته و گرایش: زبان و ادبیات فارسی،

ادبیات کودک و نوجوان

استاد راهنما: دکتر مرتضی خسرونژاد

تاریخ دفاع: 1392 / 06 / 30

شگردهای تمرکززدایی در کتاب‌های تصویری کودکان

هدف از پژوهش حاضر، بررسی شگردهای تمرکززدایی در تصویرهای کتاب‌های تصویری کودکان و همچنین برهمکنش میان متن و تصویر است. به باور پیآژه، تمرکززدایی اصلی‌ترین ویژگی ذهنی کودک است. خسرونژاد (1382) و مرادپور (1391) پیش‌تر برخی افسانه‌ها را به‌منظور یافتن شگردهایی تمرکززدایانه کاویده‌اند. پژوهش حاضر جزو پژوهش‌های کیفی به‌شمار می‌آید که در آن پژوهش‌گر با دو روش قیاسی و استقرایی در 30 نمونه از کتاب‌های کودکان به بررسی مؤلفه‌های تمرکززدا در تصویرها و برهمکنش متن و تصویر می‌پردازد. یافته‌های پژوهش نشان داد که تمامی شگردهای معصومیت و تجربه به‌جز مداخله‌ی راوی، پایان خوش و خودفاش‌سازی در تصویرها و همه‌ی شگردها به‌جز مداخله‌ی راوی، پایان خوش، خودفاش‌سازی و نمای دور و نزدیک در برهمکنش متن و تصویر مشاهده شدند. همچنین در شگردهای مرادپور جز قصه‌های زنجیره‌ای، رگبار وارونگی، مناظره، چندمجلسی و برچسب دیگر مؤلفه‌ها در تصویرها دیده شدند. در برهمکنش متن و تصویر نیز تمامی شگردهای مرادپور به‌جز یک صحنه با دو نما، قصه در قصه، قصه‌های زنجیره‌ای، مناظره، چندمجلسی و برچسب یافت شدند. پانزده جلوه‌ی تازه‌ی به‌دست‌آمده در تصویرها عبارت‌اند از: حرکت زمانی، خودارجاعی، تضاد، همانندی، پیش‌آگهی، شوخی تصویری، مداخله‌ی بیننده‌ی بیرونی، به‌هم‌ریختگی روایت، نمای ثابت- نمای متغیر، یک صحنه در اندازه‌های گوناگون، کادربندی‌های ناهمگون، نماهای ترکیبی، تصویرهای چندتکنیکی، تصویرهای حاشیه‌ای و کنایه به اثرهای مشهور هنری و ادبی. همچنین هشت مورد شگرد تازه در برهمکنشی به‌دست‌آمد: حرکت زمانی، خودارجاعی، تضاد، همانندی، پیش‌آگهی، تصویر متغیر- متن ثابت، متن‌های درون‌تصویری. ژرف‌ساخت تمامی شگردها در پنج مؤلفه‌ی حرکت، مقایسه، ابهام، تنش و همزمانی مشخص شد.

واژگان کلیدی: تمرکززدایی، معصومیت و تجربه، کتاب‌های تصویری، ادبیات کودک و نوجوان